

Groepsdruk

Voorwoord

Als je bij een groep hoort, gedraag je je vaak zoals de rest. Meestal is dit een veilige keuze, maar soms doen we daardoor zaken die ons in de problemen kunnen brengen. We spreken dan van negatieve groepsdruk. Jongeren zijn meer dan wie ook gevoelig voor wat anderen van hen vinden. Dat geldt ook als ze samen deelnemen aan het verkeer. Gecombineerd met het feit dat je als jongere moeilijker risico's kan inschatten, vergroot daardoor de kans op ongevallen.

Eindtermen

Gemeenschappelijke stam: 12, 13
context 1: 13, 14

Doelen

- De leerlingen kunnen voor- en nadelen van groepsdruk uitleggen aan de hand van voorbeelden.
- De leerlingen kunnen de gevolgen uitleggen van negatieve groepsdruk in verkeerssituaties.
- De leerlingen kunnen signalen en het ontstaan van groepsdruk herkennen.
- Ze kunnen tips opnoemen om zich te wapenen tegen negatieve groepsdruk.

Timing

Deze les duurt 50 minuten.

Materiaallijst

- projectie + internet
- PPT (in bijlage)
- blaadje papier voor de leerlingen

Les

Klasgesprek:

Stel de volgende vragen aan de leerlingen:

- Wie kan er een voorbeeld geven van een persoonlijke prestatie (bv. in de sport) die alleen maar mogelijk was omdat er anderen (ploegmaten, publiek, ...) bij waren? Hoe verliep dat?

We spreken in dit geval van positieve groepsdruk: het gedrag of de aanwezigheid van andere personen leidt tot (positieve) gevolgen die anders onmogelijk zouden zijn

- Wie deed als eens iets in het verkeer waarvan je wist dat het verkeerd was en mogelijk gevaarlijk kon zijn? Wat deed je dan en wat waren de omstandigheden (bv. alleen of in groep)?
Gedraag je je anders in het verkeer als je alleen bent dan wanneer je in groep bent en waarom?

Als we onder invloed van de groep bewust zaken doen die voor onszelf of voor anderen schadelijk kunnen zijn, spreken we van negatieve groepsdruk.

Start de presentatie.

De leerlingen leggen een zelftest af over hoe vatbaar ze zijn voor groepsdruk in het verkeer. Ze doen dit door 6 situaties te beoordelen. De instructies voor de test staan op de inleidende slides.

Aandachtspunten voor de leerkracht:

- Om ervoor te zorgen dat de leerlingen eerlijk antwoorden, verloopt de quiz in stilte. Spontane reacties kunnen leiden tot sociaal wenselijke antwoorden. De score van elk leerling blijft anoniem. Het is dus niet nodig om antwoordbladen van leerlingen te verzamelen.
- In de notities van de antwoordslides staan vragen die je kan stellen aan de leerlingen om te doorgronden wat de gevolgen zijn van hun gedrag en van groepsdruk. Dit is essentieel voor de oefening.

Groepsdruk herkennen en leren weerstaan:

Groepsdruk ontstaat meestal spontaan en vaak zijn we er ons niet bewust van. Aan de hand van een (fictief) krantenartikel leer je hen om groepsdruk te herkennen en hoe er zich tegen te wapenen.

Het krantenartikel staat op de laatste slide van de presentatie.

Samen met de leerlingen ga je het verhaal verder reconstrueren. Het is de bedoeling dat ze de transfer maken naar zichzelf. Ze maken als het ware zelf deel uit van dit groepje vrienden op een uitgangsavond.

Bouw een (hypothetisch) verhaal op. Tussendoor stel je kritische vragen om na te gaan of de leerlingen oog hebben voor wat er gebeurt en assertief durven zijn.

We weten niet hoe alles verlopen is op die avond. Misschien ging het zo?

Je vertrekt met een groep vrienden naar een feestje. Een van hen heeft een auto en een rijbewijs. De bedoeling is "Samen uit, samen thuis".

- Doe je dit ook al? Welke afspraken maken jullie dan? Zijn er afspraken over "BOB zijn"?
- Positieve groepsdruk: Hoe zorg je ervoor dat een afspraak duidelijk is? Vind je het voldoende dat je afspreekt dat een chauffeur **probeert** om niet meer dan twee pintjes te drinken?

De avond verloopt niet zoals gepland. De enige chauffeur – degene die jou zal thuisbrengen – drinkt toch regelmatig een pint.

- Let je daar dan op in de loop van de avond?
- Als je merkt dat BOB toch drinkt, zeg je daar dan iets van?
- Schakel je de andere vrienden in? (positieve/negatieve groepsdruk) Lukt dat? Is dat makkelijk? Hoe?

Het feestje loopt op zijn einde en jullie besluiten om naar huis te rijden. Het is duidelijk dat de chauffeur te veel heeft gedronken. Jullie gaan naar de auto en iedereen stapt in. Jij twijfelt. Je vrienden die ook gedronken hebben dringen aan om mee in te stappen, niet flauw te doen.

- Zou jij ook twijfelen om in te stappen? Niet instappen? Hoe komt dat?

→ je wil erbij horen, niet uit de toon vallen, ...

- Wat zou je zeggen of voorstellen?

→ Een smoes verzinnen (is geen foute oplossing).

→ iets zeggen omdat je dit echt niet wil (zo leer je om te weerstaan aan de groepsdruk).

- Hoe zeg je dat dan? Wat zeg je best wel en best niet?

→ Het is belangrijk dat je duidelijk maakt hoe jij je in een bepaalde situatie voelt.

Als je dat doet:

→ spreek dan in de ik-vorm;

→ vertel wat die situatie of dat gedrag met je doet;

→ zeg duidelijk en ronduit wat je bedoelt;

→ vermijd verwoordingen met 'een beetje', 'misschien' en 'ik weet het niet maar...';

Ik vind het veel te gevaarlijk om nu mee te rijden omdat X te veel gedronken heeft.

→ zeg wat je anders zou willen;

Ik wil niet dat we vertrekken. We zoeken best een andere manier om thuis te geraken.

→ geef de ander de kans om te reageren.

→ Zoek medestanders om te reageren.

Julie, Jens, willen we samen leggen voor een taxi?

Ik mag mijn ma altijd bellen, ik vraag of jullie ook mee mogen.

→ Heb je afspraken met je ouders over zo'n situaties? (bv. als er een probleem is mag/moet je altijd bellen dan komen we je halen)

Kayleigh (14) sterft in verkeersongeval: “We zeiden nog: rij met niemand mee”

Het ongeval gebeurde in de nacht van zondag op maandag in Nieuwerkerken. De auto met daarin vier tieners botste op een donkere weg tegen een geparkeerde vrachtwagen. De 14-jarige Kayleigh L. kwam daarbij om het leven. De 18-jarige bestuurder raakte zwaargewond. Ook een 18-jarig meisje in de passagierszetel raakte zwaargewond. Een 16-jarige jongen kwam er met lichte verwondingen vanaf. De bestuurder was net 18 jaar geworden en beschikte over een voorlopig rijbewijs. Dat betekent dat hij niet mocht rijden op weekenddagen tussen 22 uur en 6 uur en dat hij geen passagiers mocht vervoeren. De eerste resultaten van het

toxicologisch onderzoek wezen uit dat de 18-jarige bestuurder op het moment van het ongeval onder invloed was van alcohol. Om hoeveel promille het precies gaat wordt niet bekendgemaakt, maar het zou wel gaan om een niet-toegestane hoeveelheid. In het bloed werden geen sporen van drugs gevonden. Ook de wagen waarmee het ongeval gebeurde en de gsm-toestellen van alle inzittenden zijn onderzocht. Aan de auto zijn geen technische mankementen gevonden die het ongeval veroorzaakt zouden kunnen hebben. Er was ook geen sprake van gsm-gebruik achter het stuur. (Bron HLN 23 sept 2019)